

Δημήτρης Τσαλουμάς

Ο Ζωγράφος και συγγραφέας Γιώργος Μιχελακάκης

Ο Κόσμος δημοσιεύει σε συνέχειες, το βιβλίο του Γιώργου Μιχελακάκη: «Η Ελπίδα σε Κρίση, Κουλτούρα και Τέχνη στην εποχή της παγκοσμιοποίησης» που εξετάζει τη διαδρομή των Ελλήνων μεταναστών της Αυστραλίας, στην τέχνη, κατά την περίοδο από τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο μέχρι τις ημέρες μας.

Το βιβλίο κυκλοφόρησε το 2017 από τις εκδόσεις ΕΟΘΗΝΟΝ. Όποιος επιθυμεί να παραγγείλει το βιβλίο μπορεί να επικοινωνήσει με τον συγγραφέα στα EMAIL gmichelapaint@gmail.com ή eothonon@gmail.com.

Για σχόλια και παρατηρήσεις μπορείτε να στείλετε email στις ηλεκτρονικές διευθύνσεις gmichelapaint@gmail.com ή kosmos@kosmos.com.au ή επιστολή στην διεύθυνση Kosmos Newspaper, 654 New Canterbury Road, Hurlstone Park NSW 2193.

Έφτασαν να πουν, πως όλοι είμαστε μετανάστες, απαλείφοντας τις κοινωνικές διαφοροποιήσεις, δημιουργώντας έτσι έναν κανόνα ισοπεδωτικό.

Μέρος 11ο

Στην κριτική αποτίμηση του έργου του Τσαλουμά, έχει φανεί - και όλοι συμφωνούν σ' αυτό, άλλωστε και ο ίδιος το έχει πει με διαφορετικά λόγια - ότι η ποιητική τέχνη οφείλεται σε μια επεξεργασία των άμεσων εντυπώσεων της καθημερινότητας, που τελικά θα πάρουν τέτοια μορφή, που μόνο μια δευτερογενής και τριτογενής ανάγνωση μπορεί να τις εντοπίσει αδιόρατα στο ποίημα.

Έχει ειπωθεί ότι η αδιαφάνεια της καθημερινότητας μέσα στο ποίημα, έχει ως αιτία την αίσθηση του ατόμου ότι το παρόν δεν του ανήκει. Αλλά επειδή το εν λόγω υποκείμενο δεν είναι δυνατόν να ζήσει εντελώς απογυμνωμένο, ανακαλεί το παρελθόν, το οποίο έρχεται και πλημμυρίζει το παρόν με τα εξιδανικευμένα υλικά του. Η ποιητική επεξεργασία επηρεάζεται από αυτή την ανάγκη. Η ανάγκη να καλυφθεί το απογυμνωμένο παρόν, οδηγεί είτε στην όσο το δυνατόν πληρέστερη κάλυψή του από υλικά του παρελθόντος, ή στην δημιουργία ενός φαντασιακού ουτοπικού μέλλοντος, το οποίο ενδύεται και το προβάλλει ως το δικό του «Είναι». Αυτή είναι η στάση του σώματος στο καθημερινό γεγονός που την επέβαλε ο κοινωνικός θετικισμός, ο οποίος με την υποχώρηση του θείου, αποτυγχάνει σε όλες του τις εκφάνσεις να ειρηνεύσει το Είναι. Στην ομάδα ποιημάτων με τον τίτλο Εξορία, ο ποιητής φτάνει στις ωριμότερες στιγμές του, όπου και ο πιο αδιόρατος ειρωνικός τόνος έχει καθεί, και έχει πάρει μια καρτερική καταδεχτική στάση απέναντι στον κόσμο. Με το ποίημα Απόσπασμα, αυτής της συλλογής, ο ποιητής διχασμένος μεταξύ του βοριά και του νοτιά, μεταξύ του εδώ και του εκεί, μεταξύ του έξω και του μέσα, του εγώ και του εσύ, αναγνωρίζει πως η ελπίδα του, αυτή η γέφυρα που έχτιζε τόσα χρόνια δεν αποτελείται από σπουδαία υλικά. Αναγνωρίζει τελικά τη ματαιότητα της απόπειρας, όταν αυτή εξορμά από έναν ιδιωτικό χώρο. Γιατί θα επιστρέψει πάλι σ' αυτόν. Παρ' όλα αυτά, τι άλλο

μας μένει μέσα σ' αυτόν τον κόσμο πια; Γι' αυτό, «κάτι αναξιόπιστα πουλιά» πιάνουν ψιλό τερέτισμα, για να λάμπουν οι νύχτες μας απ' ασημί τραγούδι.

Συχώρα μου να χαρείς αυτή τη διάχυση

τα λόγια μου μπορεί να σε λύπνησαν.

Ήθελα να σου γράψω γι' άλλα πράγματα,

για κάτι μερεμέτια του σπιτιού: εκείνες τις ρωγμές πάνω απ' τις πόρτες,

τα σάπια ξύλα στα πατζούρια απ' τη μεριά του νοτιά,

κάτω κοντά στα περβάζια. Το ξύλο, πριν φύγω ακόμα,

άρχισε να μαυρίζει κάτω απ' το βερνίκι.

Τώρα θα χρειαστεί να περιμένεις ως την άνοιξη.

Είμαι καλά, έξω απ' αυτόν τον πόνο

τον τόσο ασαφή που λόγια δεν δηλώνουν το νόημά του.

Μην πεις της μάνας τίποτα. Κι' έπειτα, δε με σκοτίζει και τόσο.

Έφτιαξα ένα κήπο την ώρα της σχολής μου -

τίποτα το σπουδαίο βέβαια, κάτι σαν σιντριβάνι από αχρηστευμένα υλικά,

κάτι αναξιόπιστα πουλιά.

Όταν τα δέντρα θροϊζουν στον αέρα

πιάνουν ψιλό τερέτισμα.

Τις νύχτες με φεγγάρι λάμπουν καμιά φορά απ' ασημί τραγούδι.

Η ποίηση του ιδιωτικού χωροχρόνου, βγήκε μέσα από μια τέτοια θέση απέναντι στο καθημερινό γεγονός, το οποίο αντιμετωπίζεται ως αφορμή για να διατυπωθεί μια μονιμότερη ψυχολογική κατάσταση, που διακατέχει το Είναι. Οι θεωρητικοί, έφτασαν να μη βλέπουν διαφορά μεταξύ της ξένωσης του μετανάστη και αυτής, που νιώθει ο σύγχρονος άνθρωπος μέσα σε μια κοινωνία που ο ατομικισμός σπάει τους δεσμούς αλληλεγγύης, και κάνει το άτομο να αναδιπλώνεται στην αβάσταχτη μοναξιά του. Έφτασαν να πουν, πως όλοι είμαστε μετανάστες, απαλείφοντας τις κοινωνικές διαφοροποιήσεις, δημιουργώντας έτσι έναν κανόνα

ισοπεδωτικό. Επιπλέον μια συμπεριφορά ισοπεδωτική, όπου το άτομο εκείνο που έχει να κάνει, δεν είναι να αντιπαλέψει την κουλτούρα της μοναξιάς, αλλά να την εμπλουτίσει.

Η Αυστραλιανή καταξίωση

Ο Δημήτρης Τσαλουμάς δημιούργησε μια ξεχωριστή πλούσια σε ιριδισμούς ποίηση, μιας ψυχής που βάδισε στα μονοπάτια της ξενιτειάς του κόσμου, εμπλουτίζοντας την ποίηση της μοναξιάς. Ο στόχος του ποιητή ήταν να σωθεί ατομικά. Αλλά αυτή η αναζήτηση της ατομικής σωτηρίας, ενώ προϋποθέτει την ύπαρξη του υποκειμένου, συγχρόνως χρειάζεται και την κοινωνία, η οποία θα επιβεβαιώσει τη σωτηρία του με βραβεία, για να την προβάλλει ως παράδειγμα των δικών της ιδεωδών.

Ο πολιτιστικός θεσμός στην Αυστραλία, έχοντας μια θεμελίωση βρετανική, με ταξικά και σεξιστικά χαρακτηριστικά, ήταν επόμενο, όλα αυτά τα χρόνια να δημιουργήσει έναν κανόνα για την ποιότητα κομμένο και ραμμένο στα μέτρα της κοινωνίας αυτής. Όχι ότι το έργο του Δ. Τσαλουμά δεν είναι σπουδαίο κατόρθωμα έκφρασης, ενός υποκειμένου στις δοσμένες συνθήκες που έζησε. Αυτό πρέπει να μην το ξεχνάμε. Αλλά ο πολιτιστικός θεσμός, επιβραβεύει πάντα, αυτά τα χαρακτηριστικά που γεννά η κοινωνία την οποία εκπροσωπεί. Και το έργο του Τσαλουμά -αν δεν θέλουμε να περιπέσουμε σε εξιδανικεύσεις με την αποχή του από το Εμείς, την ανώδυνη παραδοσιοκρατία του, και την επιθυμία επιβράβευσης από ανθρώπους και μηχανισμούς που υπηρετούν την ταξική και σεξιστική κοινωνία, αποτέλεσε εύκολο στόχο ανάδειξης των προτύπων, που η κοινωνία αυτή έχει ανάγκη για να μην αλλάξει. Πόσο πολύ απομακρύνθηκε η εποχή μας, από τότε που ο στρατηγός Μακρυγιάννης έλεγε: «Είμαστε εις το εμείς και όχι εις το εγώ».

Την επόμενη Παρασκευή:
Ο ζωγράφος Νίκος Κυπραίος